

Complexnummer: 518716

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Philips complex Emmasingel

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

518717, 518718, 518719, 525713

Woonplaats

Eindhoven

Gemeente

Eindhoven

Provincie

Noord-Brabant

Locatie van het hoofdoject

Emmasingel 6, 5611 AZ te Eindhoven

Complexomschrijving

Inleiding

In 1891 startten F. Philips en zijn zoon G. Philips met de fabricage van kooldraadgloeilampen in een voormalig textielabriekje aan de Emmasingel in Eindhoven. Het hier beschreven complex Emmasingel is ontstaan in opdracht van Philips, als gevolg van de enorme groei die het bedrijf aan het begin van de twintigste eeuw doormaakte. De meeste gebouwen van het fabriekscomplex zijn gelegen op een rechthoekig terrein in het centrum van Eindhoven. Aan de noordzijde wordt dit terrein begrensd door de Mathildelaan (die parallel aan de spoorlijn loopt), in het westen door de Vonderweg, in het zuiden door de Willemstraat en in het oosten door de Emmasingel. Aan de overzijde van de Emmasingel bevinden zich nog enkele objecten die tot het complex gerekend kunnen worden, hiertoe behoort ook het textielabriekje waarin de eerste productie van Philips tot stand kwam. Deze panden zijn niet op een besloten terrein geplaatst maar vormen een onderdeel van de totale bebouwing van het centrum.

De vroegste nog bestaande bebouwing op het besloten terrein aan de Emmasingel stamt uit 1911, vanaf het begin van de twintigste eeuw zijn binnen dat gebied steeds gebouwen toegevoegd maar er zijn ook objecten gesloopt ten gunste van nieuwbouw. De bebouwing bestaat vooral uit industriegebouwen waarvan er een groot aantal door de architecten L. Scheffer en D. Roosenburg zijn ontworpen (later waren zij samen werkzaam in het architecten en ingenieursbureau TABROS en hebben in die samenstelling meerdere opdrachten van Philips uitgevoerd). Aan de buitenrand van het gebied aan de Vonderweg zijn enkele kantoren geplaatst. Deze panden volgen het verloop van de straten, verder zijn de objecten ogenschijnlijk willekeurig geplaatst. De betonnen verdiepingsgebouwen aan de Emmasingel en op de hoek van de Emmasingel met de Mathildelaan zijn gezichtsbepalend voor het complex. Door hun schaal

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

domineren zij in de verder kleinschalige stedelijke omgeving.

Het aantal te beschermen objecten binnen het boven omschreven gebied bedraagt vier, ze liggen voornamelijk parallel aan de omsluitende straten en spoorlijn, aan de oostelijke rand van het gebied.

Omschrijving

Het betreft een aantal fabrieksgebouwen, aan het eind van de jaren twintig van de twintigste eeuw in opdracht van Philips uitgevoerd. Deze fabrieksgebouwen kenmerken zich door een functionele vormgeving, uitgevoerd in beton.

De kantoorgebouwen, uit dezelfde periode als de fabrieksgebouwen, hebben een meer uiteenlopende verschijningsvorm.

Het betreft de gebouwen: ED/EC (de Lichttoren), De Witte Dame (vm. EE/EF/EG/EH), EM (Emmasingel 29) en EN (vm. textielabriekje, thans bedrijfsmuseum).

Waardering

Het complex van de Philipsgebouwen aan de Emmasingel is van algemeen belang. Het geheel heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaal-economische ontwikkeling van de nijverheid, in het bijzonder de stichting van de op nationaal niveau belangrijk zijnde Philipsfabrieken en als visualisatie van de typologische ontwikkeling van kleinschalige gebouwen tot grootschalige hoogbouw voor de industrie. Het heeft innovatieve waarde vanwege de grootschalige en technisch uitgewerkte toepassing van gewapend betonconstructies. Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de uiterst sobere, maar indrukwekkende vormgeving van een deel der gebouwen en als voorbeeld van de toegepaste combinatie van bouwelementen; het is tevens van belang in het oeuvre van de architect Roosenburg. Het geheel is tevens van belang vanwege de gaafheid van het ex- en interieur. Het is zeldzaam wegens opzet en constructie en als samenhangend industrielandchap langzamerhand zeldzaam.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 518717

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 juni 2002
Kadaster deel/nr	82841/19

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Eindhoven	Eindhoven	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Eindhoven	Centrum

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Eindhoven	D			3608
Eindhoven	D			3611

Omschrijving**

Inleiding

FABRIEKSGEBOUW ED is het meest markante deel van dit object en staat algemeen bekend als de "lichttoren". Het pand ligt op de hoek van de Emmasingel met de Mathildelaan, aan de rand van het complex. Het is een groot L-vormig gebouw waarvan de hoekbebouwing driezijdig afgeschuind is. Dit blok ligt iets schuin ten opzichte van de langgerekte vleugel aan de Mathildelaan. Het gebouw is in 1921 gebouwd naar ontwerp van architect L. Scheffer in Functionalistische stijl. Aansluitend aan de vleugel aan de Mathildelaan bevindt zich het Philipsgebouw EC. Dit voormalige hoofdgebouw is nu in gebruik als kantoor. Dit pand is in 1911 gebouwd.

Omschrijving

Het gehele pand is zes lagen hoog en heeft een plat dak. Het oudste gedeelte (EC) heeft een L-vormige plattegrond, onder een plat dak. Op de hoek is een kleine torenachtige opbouw met tentdak geplaatst. Dit dak staat op een overstek, ondersteund door grote klossen.

Het gedeelte ED heeft een langwerpige plattegrond, naar de hoek met de Emmasingel toe uitwaaiend. Deze hoekpartij heeft drie schuingeplaatste zijden en is voorzien van een torenachtige opbouw, vijf lagen hoog, met eveneens schuin geplaatste zijden. Aan de uiteinden van de gevel en op de hoeken zijn uitstekende liftschachten geplaatst. Deze liftschachten steken iets boven de dakrand uit. De constructie van het gehele pand bestaat uit een gewapend betonskelet, ook de gevels zijn uitgevoerd in beton en witgeverfd.

Pand EC heeft grote vierkante ramen, voorzien van ijzeren kozijnen met een kleine roedenverdeling. De gevelwand van ED is geheel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gevuld met brede ramen welke eveneens van ijzeren kozijnen met een kleine roedenverdeling zijn voorzien. De ramen op de bovenste verdieping zijn, evenals de ramen in de torenachtige opbouw, kleiner.

Aan de bovenste randen van het gebouw EC en de liftschachten zijn decoraties aangebracht door een reliëfwerking in het beton. Op de top van de liftschachten zijn dat horizontale banden. Ook op de gevel, direct onder de dakrand zijn de banden aangebracht, ter plekke van de liftschachten gaan deze over in bol uitstekende elementen.

Waardering

De lichttoren met annexen van de Philipsgebouwen aan de Emmasingel is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaal-economische ontwikkeling van de nijverheid, in het bijzonder de stichting van de op nationaal niveau van belang zijnde Philipsfabrieken en als visualisatie van de typologische ontwikkeling van de grootschalige hoogbouw voor de industrie. Het heeft innovatieve waarde vanwege de grootschalige en technisch uitgewerkte toepassing van gewapend betonconstructies. Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de uiterst sobere, maar indrukwekkende vormgeving van een deel der gebouwen en als voorbeeld van de toegepaste combinatie van bouwelementen; het is van belang in het oeuvre van de architect Scheffer. Het heeft ensemblewaarden als onderdeel van een groter geheel en staat bekend als waarmerk van de 'lichtstad' Eindhoven. Het is tevens van belang vanwege gaafheid van het ex- en interieur. het is zeldzaam wegens opzet en constructie.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen
Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Handel en kantoor
Industrie

Functie

Kantoorgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 518718

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 juni 2002
Kadaster deel/nr	82841/37

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Eindhoven	Eindhoven	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Eindhoven	Centrum

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Eindhoven	D			3674

*Omschrijving***

Inleiding

Aaneenschakeling van drie VERDIEPINGSGEBOUWEN, gebouwd in respectievelijk 1927, 1928, 1929 en 1930 naar ontwerp van architect D. Roosenburg in een Functionalistische stijl. Het oudste pand, EE, ligt van de straat af evenwijdig aan de Emmasingel. EF staat haaks op de Emmasingel, EF sluit met de korte kant aan op het uiteinden van de lange kant van EE. Tegen de zijgevel van EG is het langgerekte pand EH geplaatst, evenwijdig aan de Emmasingel.

In de hoek tussen EE en EF is een gedeelte van het terrein onbebouwd zodat naar de buitenkant van het terrein (hoek Willemstraat/Emmasingel) een open plaats ontstaat.

Het geheel van haaks op elkaar geplaatste vleugels neemt een groot gedeelte van de straatwand aan de Emmasingel in beslag. Een ingrijpende verbouwing en herbestemming door de architect B. Dirrix is in 1998 gereedgekomen.

Omschrijving

De afzonderlijke vleugels zijn steeds zes bouwlagen hoog onder een plat dak met overstekende rand. De hoeken van het geheel zijn hoger opgetrokken. De kopse gevel van gebouw EE heeft een bolle erker over de gehele hoogte van het pand, met een glazen opbouw die boven de dakrand uitsteekt. Het pand is uitgevoerd in beton, over de gehele gevel zijn bekistingssporen zichtbaar. Het pand heeft grote ramen, voorzien van thans vernieuwde metalen kozijnen met een horizontale roedenverdeling.

De oorspronkelijke indeling is geheel gewijzigd, de dubbele trappen voor de scheiding van mannelijk en vrouwelijk personeel zijn gehandhaafd evenals de zware betonconstructie met door vier kolommen en zware balken geschraagde vloervlakken. In een gedeelte

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van vijf vakken aan de Emmasingel is deze constructie vervangen door een nieuwe inbouw.

Waardering

Het gebouw 'de Witte Dame', deel uitmakend van de Philipsgebouwen aan de Emmasingel is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaal economische ontwikkeling van de nijverheid, in het bijzonder de stichting van de op nationaal niveau van belang zijnde Philipsfabrieken en als visualisatie van de typologische ontwikkeling van de grootschalige hoogbouw voor de industrie. Het heeft innovatieve waarde vanwege de grootschalige en technisch uitgewerkte toepassing van gewapend betonconstructies. Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de uiterst sobere, maar indrukwekkende vormgeving van een deel der gebouwen en als voorbeeld van de toegepaste combinatie van bouwelementen; het is van belang in het oeuvre van de architect Roosenburg. Het heeft ensemblewaarden als onderdeel van een groter geheel en staat bekend als waarmerk van de 'lichtstad' Eindhoven. Het is tevens van belang vanwege de gaafheid van de opzet welke nog steeds herkenbaar is. Het is zeldzaam wegens opzet en constructie.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen
Boerderijen, molens en bedrijven
Boerderijen, molens en bedrijven
Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Opslag
Industrie
Industrie
Industrie

Functie

Magazijn
Werkplaats
Gloeilampenfabriek

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 518719

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 juni 2002
Kadaster deel/nr	82841/36

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Eindhoven	Eindhoven	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Eindhoven	Centrum

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Eindhoven	D			3705

*Omschrijving***

Inleiding

Voormalige TEXTIELFABRIEK, gebouwd in 1891. Na brand werd het gebouw in zijn oorspronkelijke vorm hersteld. Thans doet het gebouw dienst als bedrijfsmuseum van Philips.

Omschrijving

Het pand heeft een samengestelde bakstenen bouwmassa op een in grote lijnen rechthoekige plattegrond.

Aan de straatzijde bevinden zich twee éénlaags blokvormige bouwmassa's, het meest links gelegen gedeelte is voorzien van een dubbel zadeldak, gedekt met kruispannen. Het rechtergedeelte heeft een schilddak, gedekt met verbeterde Hollandse pannen. Tussen deze twee delen is een ingang aanwezig. Ervoor is een ronde fabrieksschoorsteen geplaatst. Achter boven beschreven gedeelte ligt een hal onder plat dak, in het midden voorzien van lichtkappen. Vensters en deuren zijn vernieuwd.

Waardering

Het voormalige fabrieksgebouw, thans als museum deel uitmakend van de Philipsgebouwen aan de Emmasingel is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaal-economische ontwikkeling van de nijverheid, in het bijzonder de stichting van de op nationaal niveau van belang zijnde Philipsfabrieken, het is van belang als goed en herkenbaar voorbeeld van een kleinschalig fabrieksgebouw. Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de uiterst sobere vormgeving. Het heeft ensemblewaarden als onderdeel van een groter geheel. Het is als voorbeeld van een kleinschalig fabrieksgebouw langzamerhand zeldzaam geworden.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Textielfabriek

Monumentnummer*: 525713

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 juni 2002
Kadaster deel/nr	82631/98

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*				
Eindhoven		Eindhoven		Noord-Brabant				
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie	
Emmasingel	25			5611 AZ	Eindhoven			
Emmasingel	23			5611 AZ	Eindhoven			
Emmasingel	21			5611 AZ	Eindhoven			
Emmasingel	19			5611 AZ	Eindhoven			
Emmasingel	17			5611 AZ	Eindhoven			
Emmasingel	13			5611 AZ	Eindhoven			
Emmasingel	15			5611 AZ	Eindhoven			
Emmasingel	7			5611 AZ	Eindhoven			
Nieuwe Emmasingel	16			5611 AM	Eindhoven			
Nieuwe Emmasingel	44			5611 AM	Eindhoven			
Nieuwe Emmasingel	48			5611 AM	Eindhoven			
Nieuwe Emmasingel	52			5611 AM	Eindhoven			
Nieuwe Emmasingel	54			5611 AM	Eindhoven			
Nieuwe Emmasingel	56			5611 AM	Eindhoven			
Emmasingel	9			5611 AZ	Eindhoven			
Emmasingel	11			5611 AZ	Eindhoven			
Emmasingel	27			5611 AZ	Eindhoven			
Emmasingel	29			5611 AZ	Eindhoven			
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*		Appartement aanduiding		Grondperceel		
Eindhoven	D					3590		
Eindhoven	D	3594		A6				
Eindhoven	D	3594		A5				
Eindhoven	D	3594		A4				
Eindhoven	D					3591		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving**

Inleiding

Voormalig HOOFDKANTOOR, gebouwd in 1929 naar een ontwerp van D. Roosenburg. Het is uitgevoerd in een aan het Functionalisme ontleend idioom. Het pand ligt aan de Emmasingel in het centrum van Eindhoven, tegenover het terrein met industriegebouwen en vervult daardoor de rol van pendant.

Omschrijving

Pand van vijf bouwlagen met kelder onder een plat dak met overstek. Het geheel bestaat uit twee rechthoekige bouwmassa's die geknikt ten opzichte van elkaar staan. Tegen de hoek die deze twee delen met elkaar maken is aan de straatzijde een brede ingangspartij met trap, onder een grote luifel geplaatst. Aan de andere zijde is een zeslaags trappenhuis geplaatst. Dit bouwdeel heeft op de kopse gevel afgeschuinde zijden en aan de voorzijde een breed uitwaaierende éénlaagse glazen uitbouw met luifel waarin de ingangspartij met bordes en trap is aangebracht. De voorste bouwmassa heeft tegen de kopse gevel een erker over de gehele hoogte met een overstek.

De constructie bestaat uit een ijzerskelet, de dragers worden gevormd door Engelse spanten, met beton omstort. De vloeren zijn uitgevoerd in bimsbeton. Aan de buitenzijde is de gevel bekleed met baksteen. In de plint is metselwerk in fantasieverband aangebracht. De gevel bevat enkele natuurstenen ornamenten zoals sculpturen boven de zij-ingang.

De gevels hebben een groot aantal smalle, rechthoekige vensters die een groot deel van het gevelvlak beslaan. Boven de zijingang zijn kleine vierkante raampjes aangebracht.

Het oorspronkelijke interieur had een flexibele opzet. Dit werd in de langgerekte, achterste vleugel gerealiseerd door het plaatsen van verdiepingsvloeren langs de randen, in het midden ontbraken de vloeren. De grote vide met glazen overkapping is nu dichtgezet. Daarnaast werden verplaatsbare wanden tussen de kantoorvertrekken aangebracht. Het interieur is in belangrijke mate gemoderniseerd. In het trappenhuis in de erker tegen de kopse gevel, is de oorspronkelijke inrichting bewaard gebleven. Deze bestaat uit betegelde trappen met granieten treden en een lambrisering uitgevoerd in geglazuurde baksteen.

De glas-in-loodramen in het trappenhuis zijn voorzien van figuratieve voorstellingen.

Waardering

Het voormalige hoofdkantoor, deel uitmakend van de Philipsgebouwen aan de Emmasingel is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaaleconomische ontwikkeling van de nijverheid, in het bijzonder de stichting van de op nationaal niveau van belang zijnde Philipsfabrieken en als visualisatie van de typologische ontwikkeling van de grootschalige hoogbouw voor de industrie. Het heeft innovatieve waarde vanwege de grootschalige en technisch uitgewerkte toepassing van staalconstructies. Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de uiterst sobere vormgeving waarbij het trappenhuis met glas-in-loodramen als expressief architectonisch element wordt gebruikt en als voorbeeld van de toegepaste combinatie van bouwelementen; het is van belang in het oeuvre van de architect Roosenburg. Het heeft ensemblewaarden als onderdeel van een groter geheel. Het is tevens van belang vanwege de gaafheid van de opzet welke ondanks het naoorlogse herstel nog steeds herkenbaar is. Het is zeldzaam wegens opzet en constructie.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Handel en kantoor

Functie

Kantoorgebouw